

Jaarverslag 2015

INHOUD

1. Verslag van het bestuur

- 1.1. Jaarverslag 2015
- 1.2. Bestuurssamenstelling per 31 december 2015

2. Jaarrekening

- 2.1. Balans per 31 december 2015
- 2.2. Rekening van baten en lasten over 2015
- 2.3. Toelichting op
 - 2.3.1. De balans per 31 december 2015
 - 2.3.2. De rekening van baten en lasten over 2015

1.1. Jaarverslag 2015

Net als 2014 was ook 2015 voor de Stichting tot Instandhouding van Historische Begraafplaatsen in Tiel en Omstreken een niet alleen belangrijk maar ook een heel druk jaar. Het accent lag daarbij opnieuw vooral op de unieke begraafplaats "Ter Navolging" aan de Lingedijk omdat het (letterlijk) 'overeind' houden van dit Rijksmonument aller inzet vergt.

In 1 september 2015 werd voorgoed afscheid genomen van de vrouw die de aanzet gaf tot de oprichting van de stichting, Carla Maria Daalderop – Bruggeman. Sinds haar afscheid als bestuurslid was zij erelid. De stichting zal haar activiteiten in de geest van Carla Daalderop voortzetten.

Een uiterst belangrijke gebeurtenis vond plaats op 5 juni 2015 toen wethouder Marcel Melissen als openingshandeling de bouw van het monument Via Nominum, van de hand van kunstenaar Michiel van Luijn, afrondde. Daarmee was Ter Navolging, na 45 jaar gesloten te zijn geweest, weer in gebruik genomen. Het zuidelijke deel kreeg de bestemming strooiveld terwijl op een aanzienlijk deel van het noordelijke gebied ruimte was gecreëerd voor ca. 25 nieuw uit te geven (urnen)graven. Op het oudste, uit 1786 daterende deel, worden overigens geen nieuwe graven uitgegeven.

In 2015 vonden op Ter Navolging twee begrafenissen plaats, van Jan Dolron en Wick Aitton en drie as verstrooiingen, van Coen Kaayk, Willem van Meerkerken en Ben de Gooijer. Daarmee is voor het eeuwenoude Ter Navolging een nieuwe fase begonnen.

In 2015 is een forse aanzet gegeven tot de instandhouding van Ter Navolging door het herstel van een tweetal beeldbepalende grafmonumenten: de grote obelisk van Kütthe en de grote grafkelder van Post. In beide gevallen was ingrijpen noodzakelijk omdat de balken met I-profiel vrijwel geheel waren doorgeroest waardoor inzakken dreigde. Het herstel van Kütthe was mogelijk door bijdragen van de Vereniging Oudheidkamer voor Tiel en Omstreken, de Stichting Steunfonds Bethesda, nazaten van Kütthe, de RABO Bank West-Betuwe, de firma Van Luijn Natuursteen, de firma De Steen, en veel uren vrijwilligersinzet.

Het herstel van Post kon voor een groot deel worden gerealiseerd door een bijdrage vanuit de gemeente Tiel met daarnaast wederom belangrijke bijdragen door de firma's Van Luijn Natuursteen en De Steen, Jaap de Wit Aannemersbedrijf en ook hier weer veel uren aan vrijwilligersinzet.

In november / december 2015 werd kordaat ingegrepen bij het dreigende instortingsgevaar bij een tot voor kort onbekend graf van De Jongh, direct achter de grote grafkelder van De Jongh van Zuid Polsbroek. Daarnaast werd de aanzet gegeven tot het herstel van de grote grafkelder van de familie Tydeman.

Voor 2016 staan herstelwerkzaamheden betreffende een 40-tal grafmonumenten op het programma. Dat is niet alleen mogelijk dankzij de donaties maar bovenal door het feit dat de gemeenteraad van Tiel besloot een deel van het jaarrekeningoverschot (à € 25.792,45) te bestemmen voor het herstel van grafmonumenten op Ter Navolging. De gemeentelijke Monumentencommissie hechtte haar goedkeuring aan het bij de gemeente ingediende Herstelplan 2015 – 2025 met daarop een kleine 22 grafmonumenten die, vaak dringend, aan herstel toe zijn. Voor de totale uitvoering van dit herstelplan is ca. € 400.000 aan eenmalige investering nodig alsmede jaarlijks enkele tienduizenden euro's voor het jaarlijkse onderhoud van de grafmonumenten. Over de kansen en mogelijkheden betreffende de historische begraafplaats in Tiel werd ook in 2015 regelmatig constructief overleg gevoerd met de gemeente Tiel, zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau.

In de loop van 2015 werd met de uitvoering van het Herstelplan een start gemaakt tijdens NL DOET, met tegen de 40 deelnemers aan o.a. door de Firma Van Luijn Natuursteen i.s.m. de Firma De Steen georganiseerde 'Workshop herstellen grafmonumenten'! Onder de deelnemers het voltallige college van Burgenmeester en Wethouders van Tiel.

Tijdens Burendag, eveneens van het Oranjefonds, waaraan de stichting voor de eerste maal deelnam, was de gemeenteraad van Tiel ruimschoots vertegenwoordigd. Nadat het college het verroeste hekwerk van Reuchlin in het voorjaar had ontroest werd het door raadsleden in het najaar in de lak gezet.

De introductie van de 'klusochtenden', iedere 3^e woensdag van de maand, was een succes. Dit initiatief zal, net als de 'Workshops herstellen grafmonumenten', in 2016 worden voortgezet. Tijdens deze klusochtenden worden kleinere reguliere werkzaamheden verricht zoals het schoonmaken van paden en graven. Ook is in 2015 het niet op oudere tekeningen voorkomende pad naar de Stationsweg verwijderd. Overigens heeft een aantal vrijwilligers een 'eigen project' dat zij op hun schikkende momenten uitvoeren.

In het kader van de publieksinformatie is in de zomer, met zeer veel vereende krachten van Jan Hogendoorn, Joost van Luijn en zwaarder materieel het informatiekastje dichterbij het hek geplaatst. daardoor is de informatie niet alleen veel meer bereikbaar geworden maar wordt het uitzicht op Ter Navolging niet meer verstoord.

Dat de stichting daartoe de ruimte had, ook overigens in nauw overleg met de gemeente, is mogelijk doordat het kort-cyclisch groenbeheer op zowel Ter Navolging als de Joodse Begraafplaats (beide een Rijksmonument) per 3 augustus 2015 van de gemeente werd overgedragen aan de stichting. Dat inclusief een vergoeding voor de door professionals uit te voeren grotere werkzaamheden. Daarvoor werd door de stichting de firma Cees Pouw Groenservice ingeschakeld. Op basis van een positieve evaluatie voert de stichting ook in 2016 deze werkzaamheden uit. Overigens is er in 2015 ook gesproken over de uitvoering van het kort-cyclisch (groen)beheer op het gemeentelijke monument Begraafplaats Drumpt. Besluitvorming daarover wordt in 2016 verwacht.

In 2015 zijn, door de gemeente, ook de hekken van Ter Navolging en de Joodse Begraafplaats hersteld en zijn het Baarhuisje respectievelijk het Metaheerhuisje aan de buitenzijde waar nodig hersteld en geschilderd.

Ook in 2015 nam de stichting deel aan de Open Monumentendag en de Week van de Begraafplaats. Dat leverde, net als bij de Burendag, in totaal enkele honderden bezoekers op. Op de zondagen werd door tal van mensen deelgenomen aan de Rondleiding op Ter Navolging, gevolgd door een wandeling naar en een rondleiding op de Rooms-Katholieke en de Joodse begraafplaats.

Ook daarbuiten werden de begraafplaatsen met bezoek vereerd. Bijzonder was het lange en ontroerende bezoek van de heer en mevrouw Bert Strankinga, nu Kingsley geheten, uit de VS van Amerika. Voorouders van hem liggen op Ter Navolging begraven en er was

bij Bert Strankinga sprake van diepe teleurstelling dat de grafsteen op het graf van zijn grootvader, die decennia lang op het zuidelijke deel had gestaan, was verdwenen. Er werd een vergeefs beroep gedaan op de gemeente om toe te staan dat een replica van deze steen werd geplaatst, dat zeer tot de spijt van de heer Strankinga.

Tijdens Open Monumentendag en Burendag was bij het Baarhuisje op Ter Navolging een tentoonstelling ingericht met goederen die ooit het bezit waren van de Rector van de Latijnsche School in Tiel, Ernst Ephraïm van Bergen. Deze goederen waren in de tachtiger jaren van de 20^e eeuw opgegraven door de Wekgroep BATO van de Vereniging Oudheidkamer Tiel. De oudste steen, uit 1790, op Ter Navolging ligt op het graf van Van Bergen: in 2015, 225 jaar na zijn dood werden goederen die ooit zijn bezit waren, vlak bij zijn graf tentoongesteld.

In 2015 werd aan Pieke van Doorn uit Veenhuizen de opdracht gegeven tot het herstellen van een tweetal zwaar verwaarloosde graftrommels dat in het Baarhuisje was opgeslagen. Tot aan het ruimen van het zuidelijke deel van Ter Navolging was daar een groot aantal graftrommels aanwezig die daarna alle spoorloos verdwenen. De beide te restaureren graftrommels komen oorspronkelijk uit Eck & Wiel en Ingen, behoren tot de nog geen 1000 graftrommels die in Nederland bewaard zijn gebleven en krijgen een ereplaats in het meet voor bezoekers in te richten baarhuisje.
Begravenissen en verstrooiingen

Belangrijk in tal van opzichten was de aanleg van elektra in het Baarhuisje. Dankzij de medewerking en sponsoring door de buurman Firma Septer Autoverhuur (levering stroom) en de aanleg door Olivier Braspenning kon er eindelijk koffie en thee worden gezet in het Baarhuisje! Een enorme stap voorwaarts. Daarnaast is het de verwachting dat in 2016 ook leidingwater op ter Navolging beschikbaar zal komen. daarmee worden dan twee lang levende wensen vervuld!

Ook in 2015 werden tal van goederen gekregen, waaronder dossierkasten en rekken, een geluidsversterker voor bij de rondleidingen, een vitrinekast en veel klein materiaal. Er waren ook sponsors in de vorm van het leveren van water om graven te reinigen, boventalig tuingereedschap, BIO MOS met een forse korting door Special Clean Select, het Oranjefonds, GAMMA Tiel en de gemeente Tiel die een tweetal bankjes beschikbaar stelde.

Ook in 2015 werd in de media regelmatig aandacht besteed aan de werkzaamheden van de stichting. Niet alleen Omroep Gelderland, StadsTV Tiel en de regionale dag- en weekbladen, ook het tijdschrift De Nieuwe Kroniek van de Vereniging Oudheidkamer voor Tiel en Omstreken besteedde ruim aandacht aan de ontwikkelingen op zowel Ter Navolging als de Joodse Begraafplaats.

In 2015 werd weer een forse stap gezet betreffende de documentatie van op Ter Navolging begraven personen. De, inmiddels als verre van betrouwbaar bekend staande, grafadministratie is geactualiseerd, onder andere op basis van het onderzoek van brondocumenten. Zoals de Burgerlijke Stand uit het verdere verleden zoals die (ook digitaal) te benaderen is bij het Regionaal Archief Rivierenland. Verreweg de meeste personen hebben naast een datum van begraven nu ook een geboorte- en een overlijdensdatum gekregen terwijl ook veel ontbrekende voornamen konden worden ingevuld, net als het juiste geslacht. De verwachting is dat deze in 2016 op de nieuwe website van de stichting geplaatst zullen kunnen worden!
Ook het aantal personen waarvan afbeeldingen en verhalen beschikbaar kwam nam toe. De afbeeldingen van enkele tientallen personen sieren op Open Dagen de muren van het Baarhuisje.

Tenslotte eindigde 2015 met een soort onderscheiding: samen met de gemeente Aalten en de Stichting Oude Groninger Kerken was onze stichting uit in totaal 15 kandidaten genomineerd voor De Gouden Terebinth. Deze onderscheiding is bestemd voor een

organisatie of persoon die zich in het bijzonder inspant voor het behoud van het funerair erfgoed. Ongeacht of de onderscheiding wordt gewonnen is de stichting trots op het bereikte resultaat én de erkenning die zij kreeg.

In het kalenderjaar 2015 kwam het bestuur 4 maal bijeen. Daarnaast vond er regelmatig overleg plaats in een 'kernbezetting (Angèle Roeffen, Jan Hogendoorn en Pierre van der Schaaf). Daarnaast was er via 'korte lijnen' en met een hoge informatie- en reactiesnelheid sprake van een communicatie tussen de bestuursleden én de adviseurs. Dit opdat er, waar nodig, slagvaardig en binnen duidelijke kaders kon worden opgetreden en het bestuur worden vertegenwoordigd. Belangrijke agendapunten waren de heropening van Ter Navolging, de overdracht van het groenbeheer aan de stichting en de realisatie van het herstelplan 2015 – 2025.

2. Jaarrekening

2.1. Balans per 31 december 2015

2.1.1. Het vermogen bedroeg per 31 12 2015: € 35.214,87
(2014: € 2.819,88)

2.2. Rekening van baten en lasten over 2015

2.2.1. Baten: € 47.667,45 (2015: € 1.310)
2.2.2. Lasten: € 15.272,46 (2015: € 1.117,99)
2.2.3. Resultaat: € 32.349,99 (2015: + € 192,01)

2.3. Toelichting op

2.3.1. De balans per 31 december 2015

De hoogte van het eigen vermogen geeft qua solvabiliteit en liquiditeit geen aanleiding tot wijziging van het financiële beleid van de stichting. Onder een aanzienlijk deel van het ten opzichte van voorgaande jaren uiterst hoge eigen vermogen liggen verplichtingen: ruim € 40.000 is bestemd voor het herstel van graven.

2.3.2. De rekening van baten en lasten over 2015

De baten van ruim € 47.000 hadden voor het overgrote deel een duidelijke bestemming: het herstellen van graven. Daartoe waren circa € 30.000 afkomstig van de gemeente Tiel en bijna € 11.000 van particulieren en diverse fondsen. Daarnaast ontving de stichting € 4.200 als vergoeding voor het uitvoeren van het kort-cyclisch groenbeheer op zowel Ter Navolging als de Joodse Begraafplaats dat vanaf medio 2015 werd overgenomen van de gemeente Tiel / AVRI.

De ontvangsten vanuit donaties waren ongeveer gelijk aan die van voorgaande jaren. Deze baten dekken de lopende kosten van de stichting, zoals de bankkosten.

De inkomsten vanuit de deelname aan NL DOET en Burendag dekken de daaraan verbonden lasten. Dat inclusief de aanschaf van klein materiaal e.d..

De uitgaven in het boekjaar richtten zich in 2015, naast het gebruikelijke verzorgen van vrijwilligers tijdens de 'klus middagen', vooral op het herstellen van grafmonumenten in het kader van de uitvoering van het 'Herstelplan 2015 – 2025'. Van het daartoe beschikbare budget is in 2015 ruim € 10.000 besteed.

Bestuurssamenstelling per 31 12 2015

• Christa Tydeman	voorzitter
• Angèle Roeffen	vicevoorzitter
• Pierre van der Schaaf	secretaris
• John Oldenburg	penningmeester
• Olivier Braspenning	
• Jan Hogendoorn	
• Anneke Oldenburg	
• Theo van der Hek	kandidaat bestuurslid

Adviseurs

• Ab den Ambtman	
• Wim Fase	
• Michiel van Luijn	(per november 2015)
• Wim Veerman	

Secretariaat

Groenendaal 35

4003 EM Tiel

06 53 84 81 85

info@ternavolgingtiel.nl

www.ternavolgingtiel.nl

de stichting is opgericht op 09 september 1998

Ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Utrecht nr. 11043545

Bank: NL15ABNA0507635434

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-